

ŠTATISTICKÝ
ÚRAD
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Zaznamenanie vývozu a dovozu tovarov v kontexte národných účtov

Recording of exports/imports
of goods in national accounts

Makroekonomické
štatistiky

5
2020

Kód: 031420

Okruh: Makroekonomická štatistika

Dátum: Máj 2020

Zaznamenanie vývozu a dovozu tovarov v kontexte národných účtov

Recording of exports/imports
of goods in national accounts

Sekcia makroekonomických štatistík

Generálny riaditeľ sekcie: Alena Illiřová

Odbor sektorových účtov

Kontaktná osoba: Michal Ćepela, tel. +421/2/50 23 65 20

05
2020

ZVEREJŇOVANIE VYBRANÝCH ÚDAJOV ŠTATISTICKÉHO ÚRADU SR

Kalendár prvého zverejnenia vybraných údajov Štatistického úradu SR je dostupný na internetovom portáli www.statistics.sk. Všetky upresnenia termínov za kategóriu zahraničný obchod sú zverejnené na uvedenom internetovom portáli vopred.

RELEASE OF SELECTED DATA OF THE STATISTICAL OFFICE OF THE SR

Calendar of the first release of selected data of the Statistical Office of the SR is available on the Internet portal www.statistics.sk. All amendments of deadlines for the category of foreign trade are published on the given Internet portal in advance.

Autori publikácie: Jaroslav Dolinič

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Informačný servis

Miletičova 3

824 67 Bratislava

tel. +421/2/50 23 63 35, +421/2/50 23 63 39

e-mail: info@statistics.sk

www.statistics.sk

Rozmnožovanie obsahu tejto publikácie, ako aj jednotlivých častí, v pôvodnej alebo upravenej podobe pre komerčné účely, je možné len s písomným súhlasom Štatistického úradu SR. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Copying contents of this publication either whole or single parts, both in original and adjusted form for commercial purposes is possible only unless the Statistical Office of the Slovak Republic gives written permission. Data of this publication can be used only with identification of the source.

ISBN 978-80-8121-806-4

Obsah

Contents

	strana Page
Metodické poznámky Methodological Notes	4
Použité skratky List of Used Abbreviations	6
Úvod Introduction	8
Metodika národných účtov Methodology of National Accounts	9
Základné rozdiely medzi štatistikou zahraničného obchodu a národnými účtami Basic differences between Foreign trade Statistics and National Accounts	13
Výrobky zaslané do zahraničia na spracovanie Goods sent abroad for processing	15
Merchanting Merchanting	19
Obchodovanie nerezidentov registrovaných len pre účely dane z pridanej hodnoty Trade of non-residents registered only for VAT purposes	21
Ostatné koncepčné úpravy národných účtov Other conceptual adjustments of national accounts	23
Vyčíslenie rozdielov v údajoch zahraničného obchodu s výrobkami medzi národnými účtami a štatistikou zahraničného obchodu Evaluation of differences related to foreign trade in goods between National Accounts and Foreign Trade Statistics	24
Záver..... Conclusion	26

Metodické poznámky

Štatistika národných účtov označovaná ako Európsky systém národných a regionálnych účtov (ďalej len „ESA 2010“ alebo „ESA“) je medzinárodne kompatibilný účtovný rámec pre systematické a podrobné popísanie národnej ekonomiky (t. j. regiónu, krajiny alebo skupiny krajín), jeho súčastí a jeho vzťahov s ostatnými národnými ekonomikami.

Predchodca ESA 2010 (ESA 95) bol uverejnený v roku 1996. Prvých trinásť kapitol manuálu ESA 2010 má rovnakú štruktúru ako ESA 95, ale ďalej bolo pridaných jedenásť nových kapitol, v ktorých sa spracúvajú aspekty systému odzrkadľujúce vývoj v meraní moderných ekonomík alebo v používaní ESA 95 v Európskej únii. Súčasná metodika ESA2010 bola v podmienkach Slovenskej republiky implementovaná v septembri 2014.

Štatistika zahraničného obchodu vo všeobecnosti zahŕňa pohyb tovarov medzi Slovenskou republikou a zvyškom sveta. Celkový dovoz zahŕňa tovary, ktoré vstúpili do Slovenskej republiky a sú pridané do jej materiálových zdrojov. Súčasťou celkového dovozu sú aj tovary dovážané na spracovanie a následne vyvezené v rámci spätného vývozu. V celkovom vývoze sú zahrnuté tovary trvalo opúšťajúce územie Slovenskej republiky alebo tovary opúšťajúce toto územie za účelom spracovania, ktoré budú následne dovezené späť.

Štatistika zahraničného obchodu sa zostavuje z údajov z EXTRASTAT a INTRASTAT systému. EXTRASTAT systém poskytuje informácie o obchodovaní s tovarom s nečlenskými krajinami EÚ na základe colných vyhlásení. INTRASTAT systém obsahuje informácie o obchode s tovarom s členskými štátmi EÚ ako partnerskými krajinami, ktoré sú získané štatistickým zisťovaním.

Methodological Notes

The National Accounts Statistics titled also as The European System of National and Regional Accounts (hereinafter referred to as 'the ESA 2010' or 'the ESA') is an internationally compatible accounting framework for a systematic and detailed description of a total economy (that is, a region, country or group of countries), its components and its relations with other total economies.

The predecessor of the ESA 2010 (the ESA 95) was published in 1996. The ESA 2010 manual has the same structure as the ESA 95 publication for the first thirteen chapters, but then has eleven new chapters elaborating aspects of the system, which reflect developments in measuring modern economies, or in the use of the ESA 95 in the European Union. Current ESA2010 methodology was in the Slovak Republic implemented in September 2014.

Foreign trade statistics generally covers the movement of goods between Slovak Republic and the rest of the world. Total imports include goods entering Slovak Republic to be added to its material resources, and goods for processing to be subsequently re-exported. In the total exports, there are included goods permanently leaving territory of the Slovak Republic or goods leaving the territory for processing, which will be subsequently re-imported.

Foreign trade statistics is composed of data from EXTRASTAT system and INTRASTAT system. EXTRASTAT system furnishes information on trade in goods with non-member countries of the EU based on customs declarations. INTRASTAT system contains information on trade in goods with EU Member States as partner countries obtained from statistical surveys.

Použité skratky:

ČŠ	–	Členský štát
DPH	–	Daň z pridanej hodnoty
ESA 2010	–	Európsky systém národných a regionálnych účtov 2010
ESA 95	–	Európsky systém národných a regionálnych účtov 1995
EÚ	–	Európska únia
Extrastat	–	EXTRASTAT systém , ktorý poskytuje informácie o obchodovaní s tovarom s nečlenskými krajinami EÚ na základe colných vyhlásení
HDP	–	Hrubý domáci produkt
IMTS	–	Štatistika medzinárodného obchodu
Intrastat	–	INTRASTAT systém, ktorý poskytuje informácie o obchode s tovarom s členskými štátmi EÚ ako partnerskými krajinami
NoT	–	Nature of Transaction - kód druhu transakcie
n/a	–	Nedá sa aplikovať
NÚ	–	Národné účty
ŠZO	–	Štatistika zahraničného obchodu

Poznámky k tabuľkám

n/a – nie je aplikovateľné, čo znamená, že zápis nie je možný z logických dôvodov

List of Used Abbreviations:

MS	–	Member State
VAT	–	Value Added Tax
ESA 2010	–	The European System of National and Regional Accounts 2010
ESA 95	–	The European System of National and Regional Accounts 1995
EU	–	The European Union
Extrastat	–	EXTRASTAT system, which provides information on trade of goods with non-EU countries based on customs declarations
GDP	–	Gross domestic product
IMTS	–	International merchandise trade statistics
Intrastat	–	INTRASTAT system, which provides information on trade of goods with EU countries
NoT	–	Nature of Transaction
n/a	–	Not applicable
NA	–	National Accounts
FTS	–	Foreign Trade Statistics

Notes to tables

n/a - not applicable, which means that the entry is not possible for logical reasons

Úvod

V rámci systému národných účtov, ktorý slúži na celkový popis ekonomiky, je dôležité správne zachytiť, popísať a zaznamenať určité ekonomické javy tak, aby zodpovedali predmetnej metodike, a teda verne a detailne popisovali ekonomickú realitu. Metodika národných účtov sa rokmi vyvíja, aby dokázala správne zachytiť meniacu sa spoločnosť, pokiaľ ide napríklad o zmeny štruktúry a spôsobov fungovania ekonomiky, kedy vznikajú nové technológie, spôsoby obchodovania a dopravy, nové druhy služieb a podobne. Táto publikácia sa bude venovať dôležitej súčasti hrubého domáceho produktu, a to vývozu a dovozu tovarov. S vývojom metodiky národných účtov sa totiž zaznamenanie vývozu a dovozu tiež zmenilo a líši sa od spôsobu zaznamenávania vývozu a dovozu v štatistike zahraničného obchodu. Tieto zmeny a rozdiely si je potrebné ozrejmiť, aby aj užívatelia štatistických údajov boli s nimi oboznámení, vedeli ich správne interpretovať, a to najmä z dôvodu, že tieto zmeny a rozdiely môžu byť často aj väčšieho rozsahu.

Introduction

In the system of national accounts, which serves for detailed description of the economy, it is important to correctly capture, describe and record certain economic events to be in accordance with given methodology and so describe economic reality accurately and in depth. National Accounts methodology every year evolves in order to correctly capture changing society taking into account e.g. changes of structure and way of functioning of the economy, when emerge new technologies, new trading and transportation models, new kinds of services etc. This publication will focus on one important part of gross domestic product, namely, import and export of goods and services. As national account methodology has been evolving so does the recording of import and export of goods and is different from recording of import and export in the foreign trade statistics. It is necessary to clarify these changes and differences so that users of statistical data were fully aware of them and could correctly interpret these data, mainly because these changes and differences often are of great magnitude.

Metodika národných účtov

Systém národných účtov, ktorý má za cieľ poskytnúť komplexný účtovný rámec pre zostavovanie a popis makroekonomických štatistík, a to pre účely analýzy a vyhodnocovania výkonnosti ekonomiky, má dlhú históriu siahajúcu do 40.-tych rokov 20. storočia. Jeho európskou obdobou, ktorá je s ním konzistentná je Európsky systém národných a regionálnych účtov (ďalej označovaný len ako ESA 2010). Jedným z najdôležitejších ukazovateľov, ktorými sa ESA 2010 zaoberá je hrubý domáci produkt. Tento komplexný ukazovateľ je dôležitý nielen pre ekonómov, ktorí analyzujú výkonnosť ekonomiky, ale aj pre politické elity, ktorých úlohou je túto výkonnosť podporovať a ďalej rozvíjať.

Hrubý domáci produkt sa počíta tromi rôznymi metódami, a to produkčnou, výdavkovou a dôchodkovou metódou. Veľmi dôležitou súčasťou výdavkovej metódy je dovoz a vývoz tovarov a služieb, ktorému sa budeme v tejto publikácii bližšie venovať.

Dovoz a vývoz tovarov a služieb je v prípade Slovenskej republiky veľmi dôležitý i z toho dôvodu, že slovenské hospodárstvo má charakter otvorenej ekonomiky a jej výkonnosť významne závisí od nášho exportu, ktorý plní potreby zahraničného dopytu po našich výrobkoch a službách.

K poslednej aktualizácii súčasnej metodiky ESA 2010 došlo v septembri 2014, kedy sa všetky údaje národných účtov prepočítali z predchádzajúcej metodiky ESA 95 do súčasnej, pričom došlo k viacerým metodickým zmenám, ktoré mali významné dopady na úrovne jednotlivých ukazovateľov (medzi inými aj na výšku hrubého domáceho produktu). Nová ESA 2010 bola zavedená z dôvodu rastúcej úlohy informačných a komunikačných technológií v produkčných procesoch, rastúcej dôležitosti nehmotných aktív, produktov duševného vlastníctva a služieb, a globalizácie ekonomík.

Významnými zmenami prešiel i spôsob zostavenia údajov o vývoze a dovoze tovarov a služieb, kde jednou z najdôležitejších zmien bolo posilnenie konceptu tzv. zmeny vlastníctva. V metodike ESA 95 bol síce tento koncept už zavedený, ale jeho významnosť ešte nebola tak zdôraznená.

Je dôležité upozorniť na skutočnosť, že existujú dve rôzne metodiky v oblasti zaznamenania dovozu a vývozu, a to štatistika zahraničného obchodu, ktorá zaznamenáva fyzický pohyb tovarov medzi krajinami a dovoz a vývoz tovarov a služieb podľa metodiky národných účtov, čo je koncept širší nielen z dôvodu zahrnutia služieb, ale aj ďalších metodických odlišností (koncepčných úprav) týkajúcich sa samotného zaznamenania obchodu s tovarmi.

Dovoz a vývoz je v metodike ESA 2010 definovaný v paragrafe 3.162, ktorý hovorí, že „k dovozu a vývozu výrobkov dochádza, keď sa mení ekonomické vlastníctvo výrobkov medzi rezidentmi a nerezidentmi. Platí to bez ohľadu na zodpovedajúci fyzický pohyb výrobkov cez hranice“. V predchádzajúcej metodike ESA 95 údaje zo štatistiky zahraničného obchodu, ktoré popisujú fyzický pohyb tovarov, slúžili tradične ako aproximácia zmeny vlastníctva medzi rezidentmi a nerezidentmi, t.j. ako odhad zahraničného obchodu v národných účtoch a platobnej bilancii.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že kým v štatistike zahraničného obchodu sa dovoz a vývoz zaznamenáva v prípade fyzického prechodu tovaru cez hranice, v prípade metodiky národných účtov sa pozeráme na zmenu vlastníctva, ktoré pri prechode hranice môže nastať, ale i nemusí.

V prípade národných účtov je základom pre zaznamenanie ekonomických javov zaznamenanie transakcie. Transakciu môžeme definovať ako ekonomický tok, ktorý je interakciou medzi inštitucionálnymi jednotkami (definovanými v metodike ESA 2010), a to na základe vzájomnej dohody. Zároveň je v metodike ESA 2010 pre zaznamenanie vývozu a dovozu dôležitý aj pojem vlastníctva. V ESA 2010 sa rozlišuje medzi právnym vlastníctvom a ekonomickým vlastníctvom. Kritériom na zaznamenávanie transferu výrobkov z jednej jednotky na inú je prechod ekonomického vlastníctva z jednej jednotky na inú. To inými slovami znamená, že i keby nedošlo k fyzickému pohybu tovaru cez hranice, v prípade, že by došlo k zmene vlastníctva medzi rezidentskou jednotkou a nerezidentskou jednotkou, došlo by i k zaznamenaniu dovozu a vývozu v údajoch národných účtov.

Tak ako už bolo spomenuté vyššie, v predchádzajúcej metodike ESA 95 sa využívali údaje zo štatistiky zahraničného obchodu, ktoré popisujú fyzický pohyb tovarov, a ktoré slúžili tradične ako aproximácia zmeny vlastníctva medzi rezidentmi a nerezidentmi, t.j. ako odhad zahraničného obchodu v národných účtoch a platobnej bilancii. Avšak i v súvislosti s jednotným trhom EÚ dochádza k zvýšenému cezhraničnému pohybu výrobkov a služieb, pri ktorých nedochádza k zmene vlastníctva. Prepojenie medzi fyzickým pohybom tovaru a zmenou vlastníctva sa v mnohých prípadoch stratilo. Výsledkom toho je, že existujú cezhraničné pohyby tovaru, kde nedochádza k zmene vlastníctva medzi rezidentmi a nerezidentmi, ako aj obchod, kedy dochádza k zmene vlastníctva medzi rezidentmi a nerezidentmi v rámci jednej ekonomiky (čiže bez cezhraničného pohybu tovaru).

Methodology of the national accounts

System of the national accounts, which goal is to provide complex accounting framework for compiling and describing of macro-economic statistics for purposes of analysis and evaluation of economy productivity, has long history reaching to 1940's. Its European equivalent is the European system of national and regional accounts (hereinafter ESA 2010). One of the most important indicators, which is subject of compilation to ESA 2010, is Gross domestic product. This complex indicator is important not just for economists analysing productivity of the economy, but also for political elites, which job is to support and develop this productivity.

Gross domestic product is calculated by three different methods, namely, by production, expenditure and income approaches. Very important part of expenditure approach is import and export of goods and services, and we will focus on this issue in more detail within this publication.

Import and export of goods and services is in case of the Slovak Republic very important since Slovak economy is very open and its productivity is substantially depends on our export, which fulfils foreign demand for our goods and services.

Last update of ESA methodology was carried out in September 2014 (current ESA 2010), when all data of national accounts were recalculated from previous ESA 95 methodology into current one and there were various methodological changes, which had significant impact on levels of individual indicators (also on level of gross domestic products among others). New ESA 2010 was introduced due to increased role of information and communication technologies in production process, increased importance of non-tangible assets, intellectual property products and services, and globalisation.

Important changes were carried out in data compilation on import and export of goods and services, where one of the most important change was strengthening of the concept of so-called change of ownership principle. In previous ESA 95 methodology this concept had already been introduced, however, its role was not emphasized.

It is important to note that there are two different methodologies dealing with recording of import and export, namely, foreign trade statistics, which records physical movement of goods between countries and import and export of goods and services based on national accounts methodology, which represent broader concept not just because of inclusion of services, but also due to other methodological differences (conceptual adjustments) related to recording of trade in goods.

Import and export according to ESA 2010 methodology is defined in paragraph 3.162, which states that „occur when economic ownership of goods changes between residents and non-residents. This applies irrespective of corresponding physical movements of goods across frontiers“. Under older ESA 95 methodology, the data from foreign trade statistics, which describe physical movement of goods across borders, used to be considered as an acceptable proxy for change of ownership between residents and non-residents, i.e. as an estimate for external trade in national accounts and balance of payments.

As emerges from the information above, while foreign trade statistics records import and export, when there is physical movement of goods across the border, in case of national accounts we look into change of ownership, which can, but does not need to occur when goods move across the border.

In case of national accounts, the basis for recording of economic events is recording of transaction. Transaction can be defined as economic flow, which is an interaction between institutional units (as defined in ESA 2010 methodology) on the basis of mutual agreement. At the same time, another important term in ESA 2010 for recording of import and export is ownership. ESA 2010 differentiate between legal ownership and economic ownership. Criteria for recording of transfer of goods from one unit to another is change of ownership from one unit to another. In other words, it means that if there is no physical movement of goods across border and there is change of ownership between resident and non-resident unit anyway then import and export will be recorded in national accounts data.

As it was mentioned above, in previous ESA 95 methodology were used foreign trade statistics data, which describe physical movement of goods across borders and which traditionally

served as approximation of change of ownership between residents and non-residents, i.e. as an estimate of external trade in national accounts and balance of payments. However, in relation to European single market there is an increased movement of goods and services across borders, where no change of ownership occurs. Connection between physical movement of goods and change of ownership in many case disappeared. As a result, there are cross-border movements, where no change of ownership between residents and non-residents occur as well as trade, where there is change of ownership between residents and non-residents within individual given economy (without cross-border movement of goods).

Základné rozdiely medzi štatistikou zahraničného obchodu a národnými účtami

Vyššie načrtnuté základné rozdiely medzi štatistikou zahraničného obchodu a štatistikou národných účtov prehľadne prezentuje tabuľka č.1¹:

Tabuľka č.1

Štatistika zahraničného obchodu z IMTS ² zdrojov	Úprava vývozu v NÚ	Úprava dovozu v NÚ
Výrobky zaslané do zahraničia na spracovanie	mínus	n/a ³
Výrobky vrátené zo zahraničia po spracovaní	n/a	mínus
Výrobky zaslané do zahraničia po spracovaní v ekonomike zostavujúcej údaje	mínus	n/a
Výrobky prijaté zo zahraničia na spracovanie	n/a	mínus
Výrobky predané do zahraničia po spracovaní v iných ekonomikách	plus	n/a
Výrobky nadobudnuté v iných ekonomikách na spracovanie v zahraničí	n/a	plus
Čistý vývoz výrobkov pod merchantingom	plus	n/a
= Obchod s výrobkami podľa metodiky národných účtov		

Predmetná tabuľka poukazuje len na hlavné rozdiely medzi dvomi štatistikami, avšak tam rozdiely nekončia. Je potrebné ešte uviesť ďalšie metodické odlišnosti, ktoré vyplývajú z metodiky zostavenia národných účtov, akými sú napríklad obchodovanie nerezidentov registrovaných len pre účely dane z pridanej hodnoty (úprava týkajúca sa princípu zmeny vlastníctva), obchod s drogami, pašovanie apod. Tieto koncepčné úpravy nie sú predmetom primárnych zisťovaní Štatistiky zahraničného obchodu, ale pre účely národných účtov ich musíme vyčíslieť a zakomponovať do predmetných údajov.

Niektoré z nich predstavujú po vyčíslení malý vplyv na HDP, preto sa v nasledujúcich riadkoch budeme detailnejšie venovať hlavným koncepčným úpravám národných účtov. Sú to:

1. Výrobky zaslané na spracovanie
2. Merchanting
3. Obchodovanie nerezidentov registrovaných len pre účely dane z pridanej hodnoty

¹ Pre viac informácií pozri napr.: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5936933/KS-GQ-14-003-EN.PDF/139bab30-5528-407b-bd0d-11ebcc243942>

² Štatistika medzinárodného obchodu

³ n/a - nedá sa aplikovať

Basic differences between foreign trade statistics and national accounts

Above-mentioned basic differences between foreign trade statistics and national accounts statistics is clearly presented in the table 1⁴:

Table 1

Merchandise Trade statistics from IMTS source⁵	Adjustment of Export in NA	Adjustment of Import in NA
Goods sent abroad for processing	minus	n/a ⁶
Goods returned from abroad after processing	n/a	minus
Goods sent abroad after processing in compiling economy	minus	n/a
Goods received from abroad for processing	n/a	minus
Goods sold abroad after processing in other economies	plus	n/a
Goods acquired in other economies for processing abroad	n/a	plus
Net export of goods under merchanting	plus	n/a
= Trade in goods on a national accounts basis		

Presented table shows only basic differences between given two statistics, however, there are also other methodological differences. It is necessary to add these others methodological differences, which emerge from methodology for compilation national accounts such as e.g. trading of non-residents registered only for value added tax purposes (adjustment related to change of ownership principle), trade with drugs, smuggling etc. These conceptual adjustments are not subject to primary data surveys related to foreign trade statistics, but for purposes of national accounts, we have to evaluate and incorporate them into national accounts data. Some of them after evaluation represent only small impact on GDP, therefore, in the following lines we will focus in more detail on main conceptual adjustments of national accounts. These are:

1. Goods sent abroad for processing
2. Merchanting
3. Trade of non-residents registered only for value added tax purposes

⁴ Please see for more information e.g.: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5936933/KS-GQ-14-003-EN.PDF/139bab30-5528-407b-bd0d-11ebcc243942>

⁵ International merchandise trade statistics

⁶ n/a – not applicable

Výrobky zaslané na spracovanie

Podľa staršej metodiky ESA 95 sa imputovala zmena vlastníctva pri výrobkoch zaslaných do zahraničia na spracovanie. Dokonca, i keď jasne nedochádzalo k žiadnej zmene vlastníctva a jedinou platbou bola platba za spracovateľské náklady, tak ESA 95 pre prezentáciu v národných účtoch vyžadovala imputáciu transakcie za hodnotu výrobkov zaslaných do zahraničia, a následne vrátených po spracovaní.

Toto zaznamenávanie bolo vcelku priamočiare, keďže dáta boli zaznamenané v systémoch štatistiky medzinárodného obchodu (IMTS) – Intrastate⁷ a Extrastate⁸ – ktoré sú založené na fyzickom pohybe výrobkov cez hranice, a to bez ohľadu na to, či dochádza k reálnej zmene vlastníctva.

Rast cezhraničného spracovania však viedol k obavám z veľkého kumulovaného nárastu hodnoty vývozov a dovozov výrobkov, zo závislosti na transferovom oceňovaní (zvyčajne medzi firemnými pobočkami) pre určenie hodnôt, a z nekonzistencií so súvisiacimi finančnými transakciami.

Medzi metodikami ESA 95 a ESA 2010 teda i z týchto dôvodov došlo k zásadnej zmene v zaznamenaní výrobkov zaslaných do zahraničia na spracovanie bez zmeny vlastníctva. V ESA 95 boli takéto výrobky prezentované ako exporty do zahraničia a následne zachytené ako importy po návrate zo zahraničia avšak vo vyššej hodnote, čo bol výsledok spracovania. Táto metóda bola známa ako hrubá metóda a efektívne imputovala zmenu vlastníctva tak, že údaje medzinárodného obchodu reprezentovali odhad hodnoty výrobkov, ktoré boli obchodované. Metodika ESA 2010 neimputuje zmenu vlastníctva, ale namiesto toho prezentuje iba jednu položku – dovoz (alebo vývoz) spracovateľskej služby. Bude to export služby z krajiny, v ktorej spracovanie nastalo. Takéto zaznamenanie je konzistentnejšie s inštitucionálnymi záznamami a s nimi spätými transakciami. Spôsobuje to však nekonzistenciu so štatistikou zahraničného obchodu. Tá totiž pokračuje vo vykazovaní hrubej hodnoty exportov pre spracovanie a importov spracovaných výrobkov, keďže je založená na fyzickom pohybe výrobkov a nie na ekonomickom vlastníctve výrobkov.

Pozrime sa na základný model zaznamenania pohybu výrobkov zaslaných na spracovanie uvedený nižšie na obrázku č.1 - spoločnosť X – z krajiny A – zasiela výrobky v hodnote EUR 400 spoločnosti Y v krajine B na spracovanie. Spoločnosť X je vlastníkom výrobkov. Spoločnosť Y prijíma EUR 50 za vykonanú prácu. Spracované výrobky sú doručené naspäť spoločnosti X, ale teraz s hodnotou EUR 450.

Keďže si objednávateľ spracovania (tzv. „principal“) uchováva vlastníctvo počas celého procesu, nedochádza k zmene vlastníctva, a teda sa podľa ESA 2010 nezaznamená žiadna transakcia za obchod s výrobkami. Namiesto toho si objednávateľ kúpi službu od spracovateľa, a to sa zaznamená ako dovoz spracovateľských služieb v údajoch za medzinárodný obchod krajiny A (objednávateľ), a ako vývoz pre krajinu B (spracovateľ).

Na obrázku č.1 je uvedený model pohybu tovarov, tak ako bol zaznamenávaný v metodike ESA 95 a ako stále je v štatistike zahraničného obchodu, t.j. „hrubé“ zaznamenávanie. Kódy NoT⁹ 41 a 51 sú používané v štatistike zahraničného obchodu pre bližší popis transakcie, v tomto prípade tovarov zaslaných do zahraničia na spracovanie.

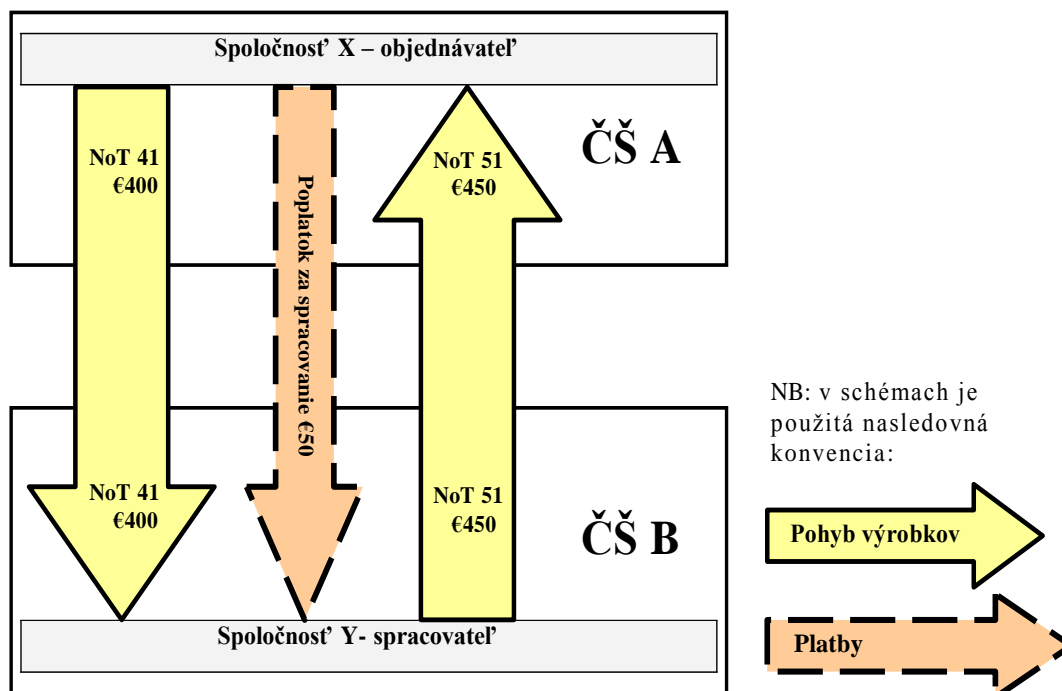
Na obrázku č.2 je rovnaký základný model pohybu tovarov s tým rozdielom, že sú „vymazané“ fyzické toky výrobkov cez hranice a jediné, čo zostáva, je poplatok za službu spracovania. Obrázok č.2 znázorňuje súčasný spôsob zaznamenávania tovarov zaslaných na spracovanie podľa metodiky ESA 2010, kedy nezaznamenávame hodnoty pohybu obchodu s tovarmi, ale len službu spracovania (tzv. „čisté“ zaznamenávanie).

⁷ Intrastat poskytuje informácie o obchode s tovarom s členskými štátmi EÚ ako partnerskými krajinami, získané štatistickým zisťovaním.

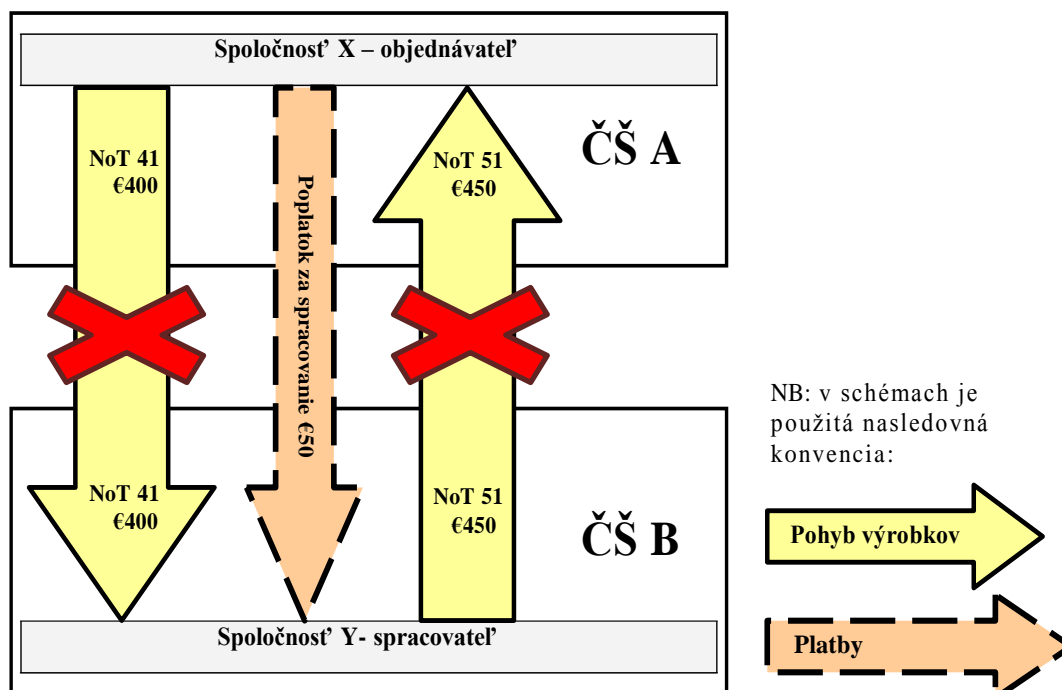
⁸ Extrastat poskytuje informácie o výmene tovarov s nečlenskými štátmi EÚ na základe dokumentov predpísaných pre colné konanie.

⁹ Nature of Transaction – kód druhu transakcie

Obrázok č.1

Obrázok č.2

Goods sent abroad for processing

Under previous ESA 95 methodology there was an imputation of change of ownership for goods sent abroad for processing. Even if there was clearly no change of ownership and only payment was processing fee, ESA 95 for presentation purposes in national accounts required imputation of transaction in the amount of value of goods sent abroad for processing and subsequently returned back after processing.

This recording was quite straightforward, since data were reported within systems of International merchandise trade statistics (IMTS) – Intrastat¹⁰ and Extrastat¹¹ – which are based on physical movement of goods across border without regard to whether there is change of ownership or not.

However, an increase in cross-border processing led to fears of large accumulation of values of imports and exports of goods, of reliance on transfer pricing (usually between affiliates) for valuation, and of inconsistency related to associated financial transactions.

So also due to these reasons there were significant changes carried out between methodologies ESA 95 and ESA 2010 in recording goods sent abroad for processing when change of ownership does not occur. In ESA 95, such goods were presented as exports abroad and subsequently recorded as imports when returned from abroad, however, with higher value as a result of processing. This recording method, known as “gross” method, effectively imputed change of ownership in a way that external trade data represented estimate of value of goods, which were traded. Methodology ESA 2010 does not impute change of ownership, but instead presents only one item – import (or export) of processing services. It is export of service from a country, where processing took place. Such recording is more consistent with institutional records and associated transactions. However, the result of such recording is inconsistency with foreign trade statistics, because FTS continues with “gross” recording of value of goods exported for processing and imported back after processing, since FTS is based on physical movements of goods and not on economic ownership.

Let’s take a look at standard case of recording of movement for goods sent abroad for processing presented on picture 1 shown below: Company X — from Country A — sends goods worth EUR 400 to a company Y in Country B for processing. Company X is the owner of the goods. Company Y is receiving EUR 50 for work carried out. The processed goods are delivered back to company X, now with a value of EUR 450.

Since ordering party of processing (so called „principal“) retains ownership during the whole process, there is no change of ownership, therefore under ESA 2010 there is no transaction in trade of goods. Instead, ordering party buys a service from processor, this is recorded as import of processing service in data for external trade of Country A (ordering party) and as export for Country B (processor).

Picture 1 presents model for movements of goods as recorded under ESA 95 methodology and as is still recorded under FTS methodology, i.e. „gross“ recording. Codes NoT¹² 41 and 51 are used in foreign trade statistics for more detailed description of transaction – in this case – for goods sent abroad for processing.

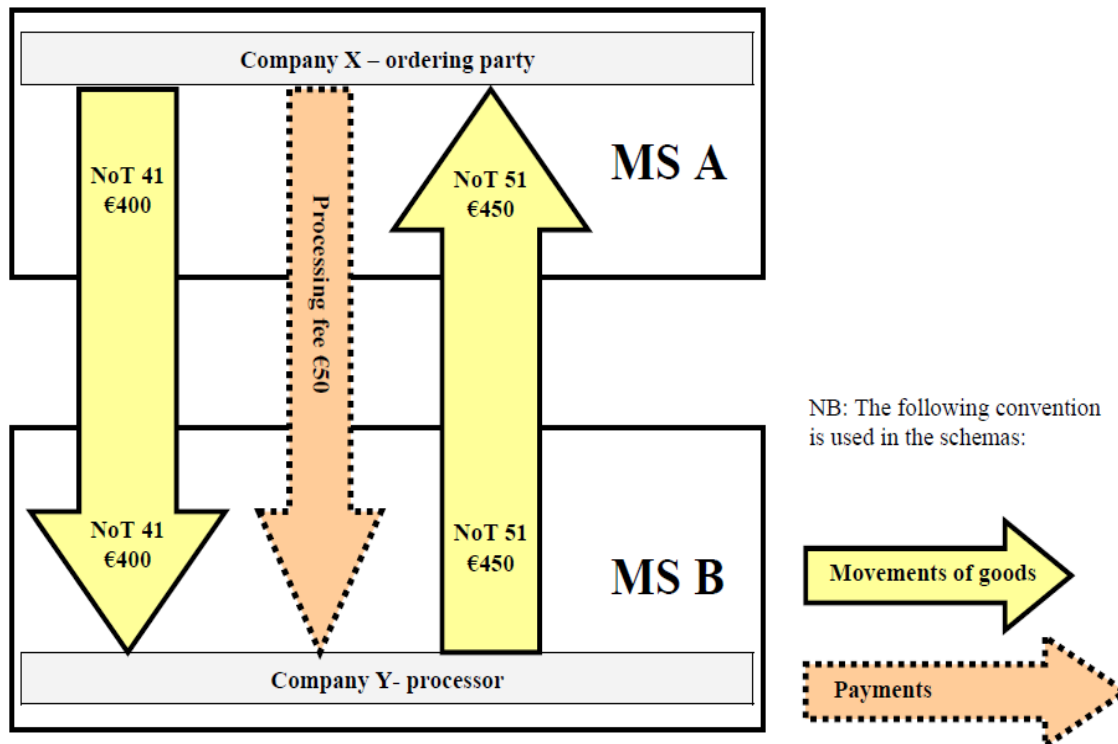
Picture 2 presents same model for movements of goods (standard case), but with “erased” physical movements of goods across borders and only processing fee “remains”. Picture 2 presents current way of recording of movements of goods sent abroad for processing under ESA 2010 methodology, when we do not record values in trade in goods, just processing service (so called „net“ recording).

¹⁰ Intrastat system contains information on trade in goods with EU Member States as partner countries obtained from statistical surveys.

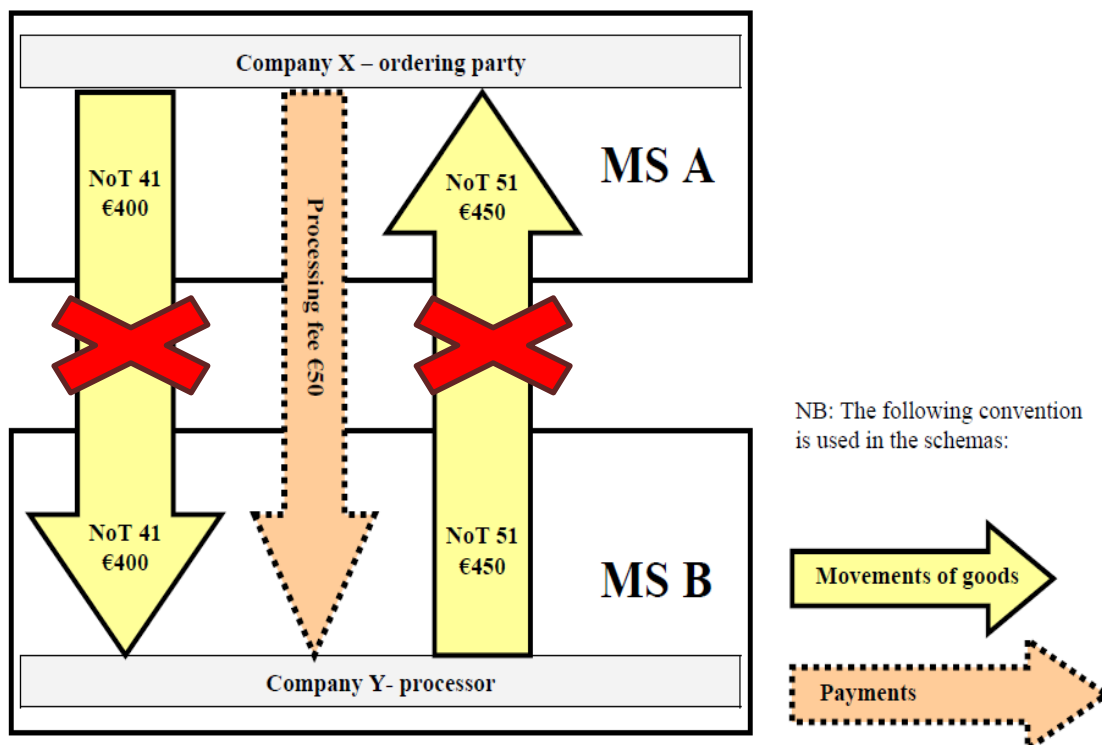
¹¹ Extrastat system furnishes information on trade in goods with non-member countries of the EU based on customs declarations.

¹² Nature of Transaction code

Picture 1

Picture 2

Merchanting

Ďalšou úpravou, ktorá odlišuje národné účty od štatistiky zahraničného obchodu je Merchanting, ktorý je podľa ESA 2010¹³ definovaný ako – „nákup výrobkov rezidentom (vykazujúcej ekonomiky) od nerezidenta v kombinácii s následným predajom rovnakých výrobkov inému nerezidentovi, pričom výrobky nie sú prítomné vo vykazujúcej ekonomike“.

ESA 2010 taktiež uvádza, že ide o „nákup a opätovný predaj výrobku s nerezidentmi bez toho, aby výrobok vstúpil do ekonomiky, v ktorej je obchodník rezidentom, a zaznamenáva sa ako vývoz a dovoz na účtoch výrobcu a konečného kupujúceho a čistý vývoz výrobku v rámci merchantingu sa zobrazuje na účtoch ekonomiky, v ktorej je obchodník rezidentom“¹⁴.

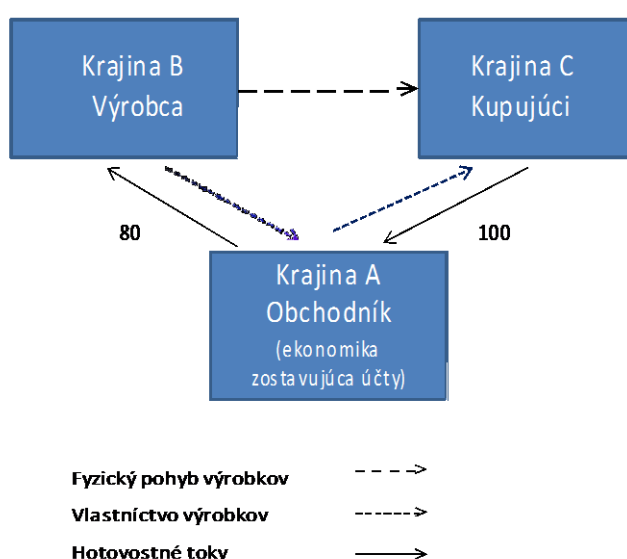
Základný model fungovania merchantingu je uvedený na obrázku č.3. Obchodník v krajine A nakúpi výrobky v cene 80 od výrobcu v krajine B a predá ich za 100 zákazníkovi v krajine C, a to bez toho, aby výrobky vstúpili do krajiny A. Podľa ESA 95, krajina A zaznamená vývoz služieb merchantingu v hodnote 20 ako rozdiel medzi nákupnou a predajnou cenou. Krajina B zaznamená vývoz výrobkov v hodnote 80 a krajina C zaznamená dovoz výrobkov v hodnote 100, rovnajúce sa transakčným cenám nákupu a predaja.

V metodike ESA 2010 nastala zmena zaznamenávania oproti ESA 95, ktorá merchanting vylučovala z obchodu s výrobkami a v rámci služieb zahŕňala rozdiel medzi nákupmi a predajmi. ESA 95 toto zaznamenanie chápala ako výnimku z princípu zmeny vlastníctva. V metodike ESA 2010 zaznamenávame zmenu vlastníctva výrobkov, ktorá nastala medzi dvoma nerezidentmi na strane vývozu obchodníka (krajiny A) vo forme koncepcnej úpravy.

Z tohto pohľadu môžeme skonštatovať, že kým v metodike ESA 95 bol merchanting zaznamenaný v obchode so službami a v metodike ESA 2010 už v obchode s výrobkami, avšak v oboch prípadoch sa zaznamenanie tohto javu líši od spôsobu zaznamenania v štatistike zahraničného obchodu, kde merchanting nie je v štatistike (obchodníka z krajiny A v našom príklade) zaznamenaná vôbec, a to preto, lebo nedochádza k pohybu tovaru cez hranicu reportujúcej krajiny (obchodníka z krajiny A v našom príklade).

Obrázok č.3

Obchodník v krajine A nakúpi výrobky z krajiny B a predá ich do krajiny C

¹³ paragraf 18.38

¹⁴ paragraf 9.48 e)

Merchanting

Another adjustment, which differentiates national accounts from foreign trade statistics is merchanting, which is under ESA 2010¹⁵ defined as – „ the purchase of goods by a resident (of the compiling economy) from a non-resident combined with the subsequent resale of the same goods to another non-resident without the goods being present in the compiling economy“.

ESA 2010 also states that „buying and reselling goods with non-residents without the goods entering the merchant's economy are recorded as exports and imports in the accounts of the producer and final purchaser, and a net export of goods under merchanting is shown in the accounts of the merchant economy“¹⁶.

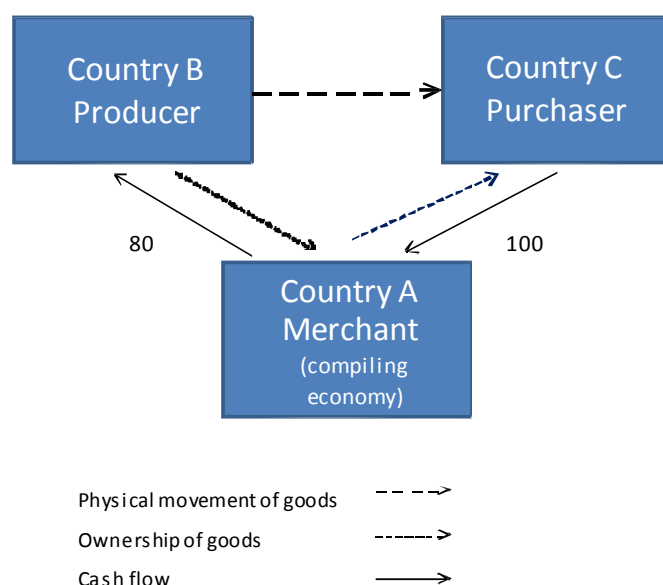
The standard model of goods under merchanting is presented on the picture 3 shown below. The merchant in country A buys goods worth 80 from a producer in country B and sells them for 100 to a customer in country C, without the goods ever entering country A. Under ESA 95, country A records the export of a merchanting service of 20 as the difference between the buying and selling price. Country B records an export of goods of 80 and country C records an import of goods of 100, equivalent to the transaction prices of the purchase and sale

Under ESA 2010 methodology there is change in recording in comparison with ESA 95, which merchanting excluded from trade in goods and under services included difference between purchases and sales of related goods. ESA 95 understands this recording as exception from the change of ownership principle. Under ESA 2010 methodology, we record change of ownership of goods, which occurred eventually between two non-residents as export of merchant (country A) as conceptual adjustment.

We can conclude that while under ESA 95 methodology merchanting was recorded under trade in services, under ESA 2010 methodology under trade in goods, however, in both cases the recording differs from recording under foreign trade statistics, where merchanting is not recorded at all (in FTS of Country A – merchant economy), because there is no physical movement of goods across borders of reporting economy (Country A – merchant economy).

Picture 3

Merchant in country A purchases goods from country B and sells to country C

¹⁵ paragraph 18.38

¹⁶ paragraph 9.48 e)

Obchodovanie nerezidentov registrovaných len pre účely dane z pridanej hodnoty

Pri tomto druhu úpravy je dôležité si ozrejmiť koncept rezidentstva, kde metodika ESA 2010 uvádza, že: „Sídлом každej inštitucionálnej jednotky je ekonomické územie, s ktorým má najsilnejšie spojenie, vyjadrené ako centrum hlavného ekonomického záujmu tejto jednotky¹⁷“. Teda rezidentskými jednotkami sú tie, ktoré spĺňajú podmienky rezidentstva.

Naproti tomu nerezidentské jednotky zvyčajne nie sú fyzicky prítomné v danej ekonomike, nemusia mať žiadnych zamestnancov či priestory, ani žiadne výrobné činnosti. (napr. nerezidenti registrovaní len pre účely DPH).

Ako už bolo spomenuté vyššie pre zaznamenanie obchodu s tovarmi v metodike národných účtov je dôležité, že dochádza k zmene vlastníctva medzi rezidentmi a nerezidentmi. Teda podstatným je princíp zmeny vlastníctva, ku ktorému však nemusí dôjsť pri prechode hraníc vôbec alebo k nemu môže dôjsť ešte predtým, ako sa tovar presunie cez hranice. Toto je kľúčový rozdiel pri zaznamenaní obchodovania s tovarmi medzi štatistikou zahraničného obchodu a národnými účtami.

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce prípady obchodovania nerezidentských jednotiek na Slovensku patria nasledovné:

- Nerezidentská jednotka nakúpi tovary od rezidentskej jednotky (jej dodávateľ) a vyvezie ich do zahraničia, ale v rozdielnej hodnote, zvyčajne vyššej, pričom takto vytvára maržu, ktorá patrí nerezidentskej a nie našej národnej ekonomike.
- Nerezidentská jednotka nakupuje a predáva tovary, dováža tovary do našej ekonomiky a vyváža tovary do zahraničia. Nerezidentská jednotka je súčasťou skupiny, ktorá má tiež rezidentskú výrobnú jednotku. Časť alebo celú produkciu domácej rezidentskej jednotky danej skupiny vyváža daná nerezidentská jednotka. Tieto tovary boli od rezidentskej jednotky odkúpené nerezidentskou, ale vyvezené v inej, zvyčajne vyššej hodnote, ktorá neprináleží našej domácej ekonomike.
- Typický príklad logistického centra, kedy sú tovary zvyčajne dovezené na Slovensko a následne vyvezené do konečnej krajiny určenia. Nákupy a predaje takejto nerezidentskej jednotky sú na našom domácom trhu zvyčajne nízke až nulové.

Existujú rozličné aktivity nerezidentských jednotiek. Môžu dovážať a vyvážať, či mať nákupy a predaje v rámci ekonomiky. Môžu mať dovozy a vývozy, ale žiadne alebo malé nákupy a predaje. Môžu mať len dovozy a predaje alebo len nákupy a vývozy, môžu mať dokonca len nákupy a predaje v rámci našej národnej ekonomiky, a to bez toho, aby dané tovary opustili naše územie.

Vo všetkých týchto prípadoch sú zaznamenávané dovozy a vývozy v metodike národných účtov len v tom prípade, ak došlo k zmene vlastníctva medzi rezidentskou a nerezidentskou jednotkou. Teda nákupy a predaje nerezidentov od rezidentov reprezentujú vývoz a dovoz, ktorý by mal byť zaznamenaný v hodnotách pri nákupe a predaji a nie v hodnotách reportovaných na hraniciach, keď sa fyzicky presúva tovar cez hranice. Presne toto je dôvod, prečo sú hodnoty za dovoz/vývoz zo štatistiky zahraničného obchodu (hodnota tovaru pri prechode cez hranicu) nahrádzané hodnotami tovaru pri nákupe/predaji (z daňových priznaní k DPH), ktorá zodpovedá metodike národných účtov.

¹⁷ paragraf 18.08 ESA 2010

Trade of non-residents registered only for value added tax purposes

Regarding this adjustment, it is important to clarify the concept of residency, where ESA 2010 methodology states that: „The residence of each institutional unit is the economic territory with which it has the strongest connection, expressed as its centre of predominant economic interest¹⁸“. Thus, the resident units are those, which fulfil criteria of residency.

On the contrary, non-resident units are not usually physically present in a given economy, do not need to have employees or premises, and no production activities (e.g. non-residents registered only for value added tax purposes).

As it was already mentioned above, for recording of trade in goods under national accounts methodology, it is important that change of ownership occurs between residents and non-residents. Thus, change of ownership principle is significant, but it does not need to happen when crossing the borders at all or it can happen even before the goods cross borders. This is key difference between foreign trade statistics and national accounts when recording trade in goods.

Among the most occurring types of trading of on-resident units in the Slovak Republic belong the following ones:

- Non-resident unit buys goods from resident unit (its supplier) and exports them abroad, but with different value, usually higher, thus creating the margin, which belongs to non-resident and not our domestic economy.
- Non-resident unit buys and sells goods, imports goods into our economy and exports them abroad. Non-resident unit is part of the group, which also have resident production unit. Part or the whole production of this resident production unit of the given group is exported by associated non-resident unit. These goods were purchased from resident unit by non-resident one, but exported in different, usually higher value, which does not belong to our domestic economy.
- Typical case of logistic centre, when goods are usually imported into Slovakia and subsequently exported into country of their final destination. Purchases and sales of such non-resident unit on our domestic market are usually low or of zero value..

There exist various activities of non-resident units. They can import and export or carry out purchases and sales within given economy. They can import and export, but carry out no or small purchases and sales. They can just import and sell or just purchase and export, they can even carry out just purchases and sales within our domestic economy without associated goods leaving our territory.

In all these cases, imports and exports are recorded in national accounts only if change of ownership occurs between resident and non-resident unit. In other words, purchases and sales of non-residents from/to residents represent export and import, which should be recorded in values of these purchases and sales and not in values as reported on the borders, when the goods are physically moved across borders. This is exactly the reason why values of import/export as reported by foreign trade statistics (value of goods when crossing border) is interchanged with value of goods when purchased/sold (values taken from value added tax returns), which is in line with national accounts methodology.

¹⁸ paragraph 18.08 of ESA 2010

Ostatné koncepčné úpravy národných účtov

Medzi už spomínané ostatné úpravy, ktorými sa údaje národných účtov líšia od údajov publikovaných štatistikou zahraničného obchodu, patrí napr. obchodovanie s drogami, pašovanie, služby prostitúcie, úpravy o FISIM¹⁹, prípadne ďalšie operácie, ktoré sú súčasťou údajov za národné účty, ale nie sú predmetom štatistiky zahraničného obchodu. Môžete si všimnúť, že medzi úpravy spadajú aj aktivity, ktoré sú z pohľadu zákona nelegálne. Ako sme si už vyššie na začiatku tejto publikácie vysvetlili, národné účty zaznamenávajú transakcie, pričom transakciu definujeme ako ekonomický tok, ktorý je interakciou medzi jednotkami na základe vzájomnej dohody. Z tohto pohľadu, i keď dochádza k nelegálnej aktivite, je to stále aktivita, ktorá je výsledkom vzájomnej dohody jednotiek, ktoré sa jej zúčastňujú. Ako zaujímavosť si môžeme uviesť, že práve zásada vzájomnej dohody je aj dôvod, prečo napr. krádeže nie sú súčasťou hodnôt vykazovaných v metodike národných účtov.

Other conceptual adjustments in national accounts

Among already mentioned other adjustments, which differentiate national account data from data reported by foreign trade statistics, belong e.g. drug trade, smuggling, prostitution services, FISIM adjustment²⁰, eventually, other operations, which are part of national accounts data, but are not subject to foreign trade statistics. You can see that adjustments also include illegal activities. As we explained already at the beginning of this publication, national accounts record transactions and transaction is defined economic flow, which is an interaction between institutional units on the basis of mutual agreement. From this point of view, even if an illegal activity occurs, it is still an activity, which is a result of mutual agreement between units, which engage in it. As a curiosity, we can mention that principle of mutual agreement is also the reason why e.g. thefts are not part of values reported under national accounts methodology.

¹⁹ FISIM – Nepriamo merané služby finančného sprostredkovania, kapitola 14 ESA 2010

²⁰ FISIM – Financial services indirectly measured, chapter 14 ESA 2010

Výčíslenie rozdielov v údajoch zahraničného obchodu s výrobkami medzi národnými účtami a štatistikou zahraničného obchodu

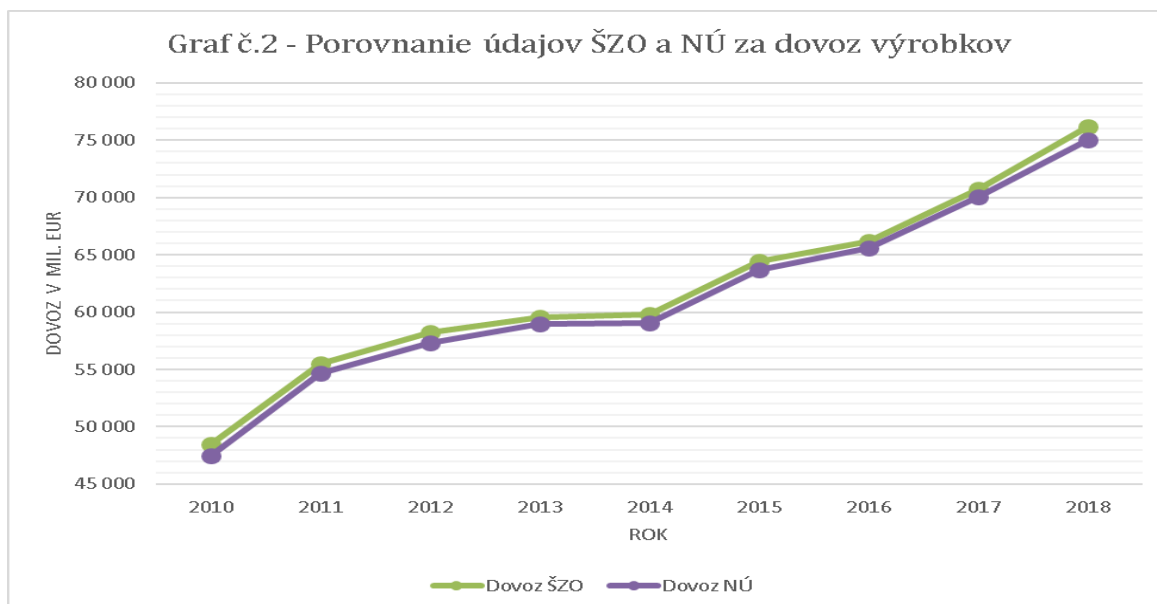
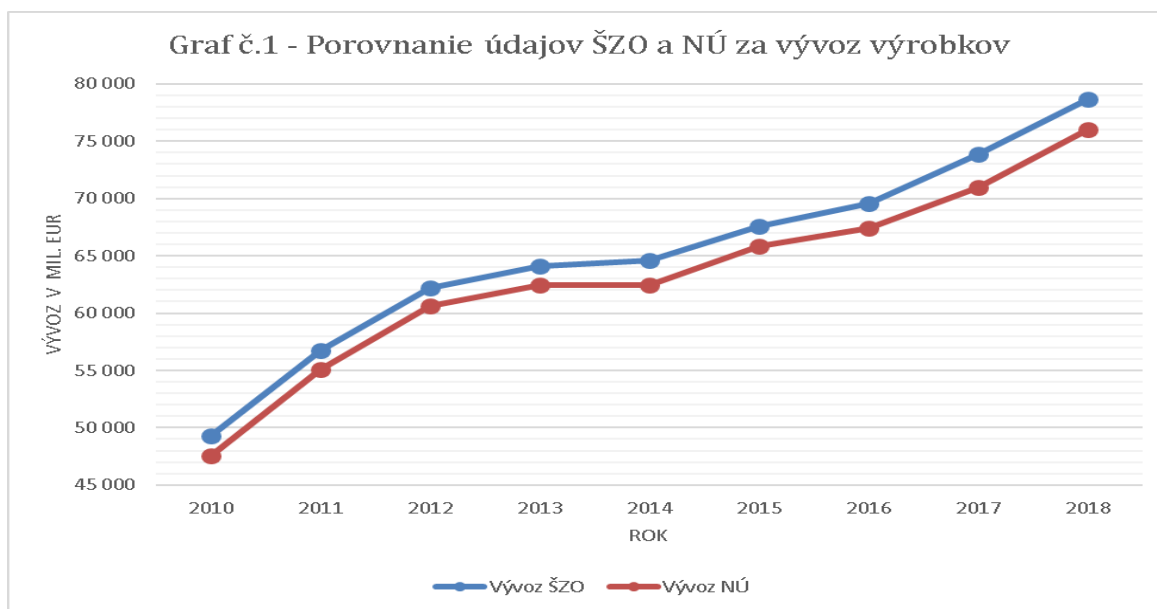
V nasledovných tabuľkách a grafoch sú prezentované rozdiely medzi dvomi predmetnými štatistikami, ktoré vyplývajú z vyššie popísaných rozdielov v metodikách.

Tabuľka č.2 – rozdiely vo vývoze výrobkov medzi ŠZO a NÚ (v mil. EUR)

Položka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz ŠZO	49 251,7	56 754,9	62 201,7	64 131,5	64 565,4	67 607,0	69 554,6	73 851,9	78 690,3
Vývoz NÚ	47 522,8	55 057,5	60 604,7	62 451,7	62 475,1	65 797,9	67 393,6	70 935,2	76 011,3
Rozdiel	1 729,0	1 697,4	1 597,1	1 679,8	2 090,3	1 809,1	2 160,9	2 916,7	2 679,0

Tabuľka č.3 – rozdiely v dovoze výrobkov medzi ŠZO a NÚ (v mil. EUR)

Položka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dovoz ŠZO	48 437,6	55 465,1	58 201,4	59 560,6	59 792,8	64 447,0	66 187,6	70 698,9	76 203,1
Dovoz NÚ	47 490,5	54 666,5	57 313,0	58 979,5	59 062,5	63 725,1	65 557,5	70 030,7	75 006,2
Rozdiel	947,1	798,6	888,4	581,1	730,3	721,9	630,1	668,2	1 196,9

Evaluation of differences related to foreign trade in goods between national accounts and foreign trade statistics

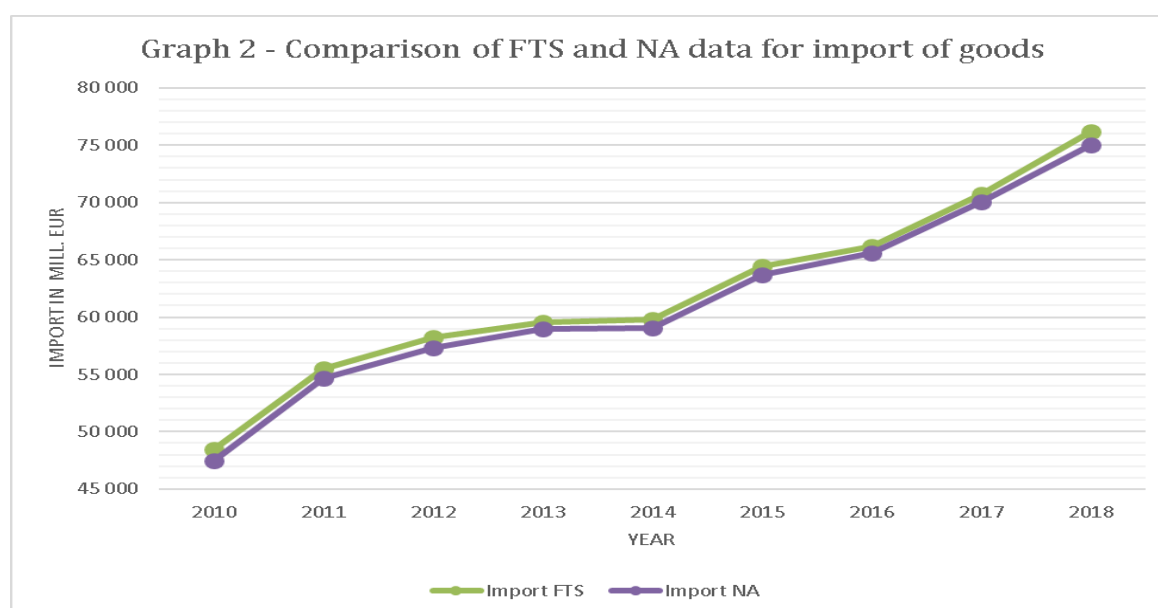
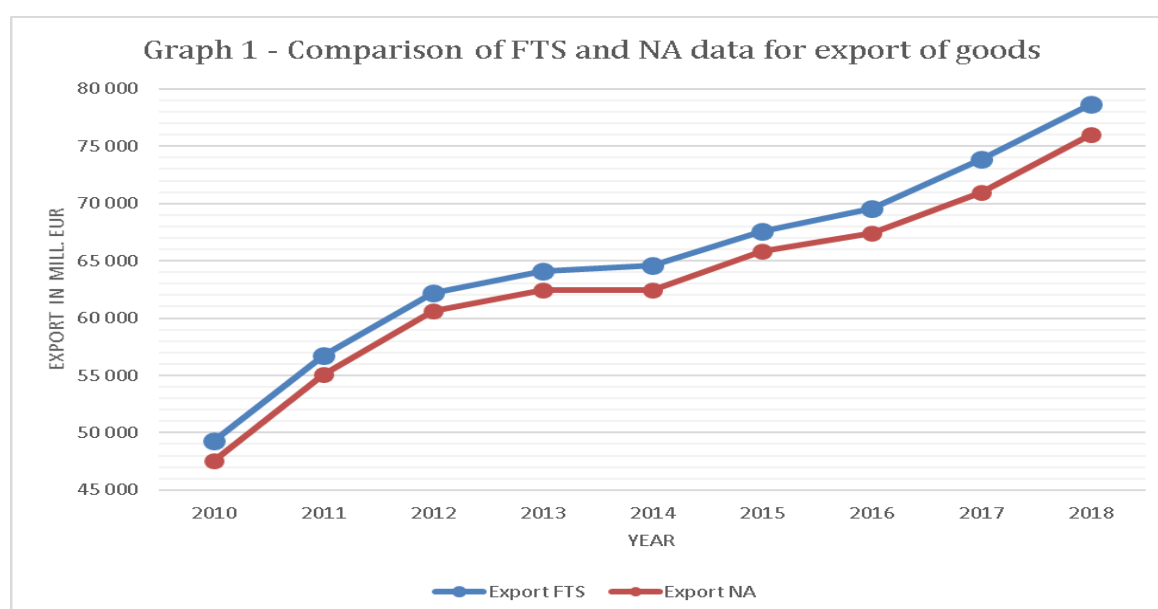
In the following tables and graphs differences between given methodologies are presented. These differences are result of above described differences in methodologies.

Table 2 – difference in export of goods between FTS and NA (in mill. EUR)

Item	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Export by FTS	49 251,7	56 754,9	62 201,7	64 131,5	64 565,4	67 607,0	69 554,6	73 851,9	78 690,3
Export by NA	47 522,8	55 057,5	60 604,7	62 451,7	62 475,1	65 797,9	67 393,6	70 935,2	76 011,3
Difference	1 729,0	1 697,4	1 597,1	1 679,8	2 090,3	1 809,1	2 160,9	2 916,7	2 679,0

Table 3 – difference in import of goods between FTS and NA (in mill. EUR)

Item	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Import by FTS	48 437,6	55 465,1	58 201,4	59 560,6	59 792,8	64 447,0	66 187,6	70 698,9	76 203,1
Import by NA	47 490,5	54 666,5	57 313,0	58 979,5	59 062,5	63 725,1	65 557,5	70 030,7	75 006,2
Difference	947,1	798,6	888,4	581,1	730,3	721,9	630,1	668,2	1 196,9

Záver

Veríme, že táto publikácia priniesla čitateľom viac informácií o rozdieloch medzi štatistikou národných účtov a štatistikou zahraničného obchodu týkajúcich sa zahraničného obchodu s tovarmi. Tieto rozdiely vyplývajú z rozličných konceptov, na ktorých sú dané štatistiky založené. Vo všeobecnosti však môžeme povedať, že národné účty predstavujú koncepčne širšiu metodiku v porovnaní so štatistikou zahraničného obchodu, pričom zahŕňa napríklad aj tovary, ktoré boli obchodované nelegálne. Zároveň tiež môžeme konštatovať, že štatistika zahraničného obchodu slúži ako vstup pre vyčíslenie vývozu a dovozu pre národné účty, pričom tieto hodnoty sú následne ešte koncepčne upravované, aby boli správne vykazované v súlade s metodikou národných účtov, a teda aj konceptom hrubého domáceho produktu, ktorý je jedným z najvýznamnejších makroekonomických ukazovateľov vôbec.

Conclusion

We believe that this publication has brought more information to readers on differences between national accounts statistics and foreign trade statistics related to foreign trade in goods. These differences come from different concepts on which these statistics are based. In general, we can say that national accounts represent broader concept in comparison with foreign trade statistics, while it even includes e.g. goods traded illegally. At the same time, we can conclude that foreign trade statistics serves as an input for evaluation of import and export within national accounts and these values are subsequently adjusted conceptually for in order to be correctly reported in accordance with national accounts methodology and thus with concept of gross domestic product, which is one of the most important macro-economic measures of all.

ISBN 978-80-8121-806-4 (online)

www.statistics.sk